

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH NA TERENIE GMINY SICIENKO NA ROK 2008

WPROWADZENIE	2
1. CELE I ZADANIA PROGRAMU	4
2. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW	5
3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ	13
3.1. Placówki funkcjonujące na terenie Gminy Sicienko	13
3.2. Zasoby kadrowe	14
4. ZADANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ NA 2008 ROK	15
4.1. Działania profilaktyczne, edukacyjne i terapeutyczne kierowane do dorosłej społeczności lokalnej	15
4.1.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu	15
4.1.2. Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej	16
4.2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności dla dzieci i młodzieży	17
4.3. Wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych	18
4.4. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi	18
4.5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w ustawie oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego	18
5. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH	19
5.1. Zadania komisji	19
5.2. Wynagrodzenie GKRPA	19
6. FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI	19
6.1 Plan wydatków na 2008 rok	20

WPROWADZENIE:

Wśród wielu problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju te związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów tego zjawiska oraz społecznych i ekonomicznych kosztów, jakie z tego tytułu ponosi budżet państwa. **Zgodnie z Raportem Światowej Organizacji Zdrowia, dotyczącym Stanu Zdrowia na Świecie, alkohol jest na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia populacji**, odpowiedzialnym za ponad 9% całkowitego obciążenia chorobami i urazami, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem.

Konsumpcja alkoholu ma istotny wpływ na zdrowie fizyczne i psychiczne zarówno jednostek jak i rodzin, a jej konsekwencje dotyczą nie tylko osób pijących szkodliwie, ale wpływają na całą populację. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych takich jak zakłócanie bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Trudno wyliczalne są straty w sferze psychologicznej i emocjonalnej dotyczące szczególnie rodzin. Z tego względu działania w zakresie zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych powinny być przedmiotem szczególnej troski ze strony administracji rządowej i samorządowej.

Rozmiary szkód mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec alkoholu i problemów z nim związanych.

Działania w tym zakresie reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2007 roku, Nr 70, poz. 473 z późn. zm.). Stanowi ona, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Ustawodawca wskazuje również zadania, jakie mają być realizowane z uwzględnieniem potrzeb lokalnych. W tym obszarze ustawa łączy się z zapisami ustawy o zapobieganiu narkomanii oraz nie mniej ważną ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, która wyraźnie definiuje przemoc w rodzinie jako przestępstwo i wyznacza kierunki zwalczania tej patologii. To właśnie gmina ma przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze skierowane do lokalnej społeczności, aby zapobiegać i minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i przemocy. Obecnie nikt nie zastanawia się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom z problemem alkoholowym a szczególnie dzieciom, ale jak to robić szybciej, skuteczniej, efektywniej. Pomagać to znaczy minimalizować skutki alkoholizmu, narkomanii, przemocy. Lepiej pomagać to zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, jak skutecznie bez używek rozładować napięcie i rodzącą się agresję. Pomagać to również wspierać młodych ludzi w kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, aby nie było potrzebne „podpieranie się” substancjami uzależniającymi oraz uczyć umiejętności mówienia „nie” w sytuacji, gdy młody człowiek jest poddany presji otoczenia.

Profilaktyka (wg *Encyklopedii PWN*) – *wszelka działalność zapobiegająca zjawiskom szkodliwym, np.: chorobom, uzależnieniom, wypadkom itd.; jeden z podstawowych kierunków działania współczesnej medycyny.*

Poziomy profilaktyki

Odpowiednio do stopnia zagrożenia współczesna profilaktyka wyróżnia trzy poziomy oraz wskazuje cele i formy działania najbardziej dla nich właściwe:

1. *Profilaktyka pierwszorzędowa* – adresowana do ogółu dzieci i młodzieży, ma na celu promocję zdrowego stylu życia oraz opóźnianie wieku inicjacji (np. alkoholowej, seksualnej). Stanowi rodzaj „szczepionki” dla osób zdrowych, zwiększając ich odporność na oddziaływanie niekorzystnych czynników ryzyka. Terenem realizacji wczesnych działań profilaktycznych jest głównie szkoła. Są to działania nastawione na przekazywanie informacji o konsekwencjach podejmowanych zachowań ryzykownych oraz na kształtowaniu ważnych umiejętności psychospołecznych, tj. radzenia sobie ze stresem, opierania się presji grupy rówieśniczej, rozwiązywania konfliktów itp.
2. *Profilaktyka drugorzędowa* – adresowana jest do grup podwyższonego ryzyka, a więc do osób, które przeszły już inicjację i u których występują poważne problemy (osobiste, rodzinne, szkolne); jej celem jest umożliwienie wycofania się z ryzykownych zachowań. Młodym ludziom z tej grupy już nie wystarczą działania informacyjne i edukacyjne prowadzone w klasach. Niezbędne jest podjęcie głębszej interwencji poprzedzonej specjalistyczną diagnozą pozwalającą określić stopień zagrożenia oraz charakter i głębokość problemów psychologicznych, rodzinnych oraz szkolnych. Formy pomocy ustala się na podstawie wyników diagnozy (zajęcia wyrównawcze, terapia indywidualna i rodzinna, socjoterapia). Pomoc ta może być organizowana przez pedagoga, poradnię psychologiczno - pedagogiczną, świetlicę socjoterapeutyczną.
3. *Profilaktyka trzeciorzędowa* - adresowana jest do ludzi z grup wysokiego ryzyka (uzależnionych), którzy ponoszą już poważne konsekwencje swoich zachowań. Jej celem jest ograniczenie głębokości i czasu trwania zaburzeń, a także zmniejszenie szkód związanych z ryzykownym trybem życia. Podejmowane działania (odtrucie, leczenie odwykowe, psychoterapia, resocjalizacja) organizowane są już nie przez szkoły czy poradnie oświatowe, lecz przez specjalistyczne instytucje.

Gmina z racji dysponowania wiedzą o problemach swoich mieszkańców, a także o dostępnych zasobach sama może przedsięwziąć środki zaradcze oraz naprawcze, które zostaną skierowane do społeczności lokalnej.

1. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Działania podejmowane przez samorząd powinny być zgodne z zadaniami wskazanymi w art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości, które obejmują następujące zagadnienia:

- 1) zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu,
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie,
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej, w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo - wychowawczych i socjoterapeutycznych.
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i art. 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego.
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Na szczeblu lokalnym działania z zakresu profilaktyki rozwiązywania problemów alkoholowych reguluje program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Jest on dokumentem uchwalanym corocznie przez Radę Gminy.

Program dostosowany jest do specyfiki problemów alkoholowych występujących w Gminie Sicienko i uwzględnia lokalne możliwości realizacji zadań wskazanych w ustawie pod względem prawnym, administracyjnym, ekonomicznym oraz kadrowym.

Nadrzędnym celem *Programu* jest tworzenie spójnego systemu działań profilaktycznych i naprawczych zmierzających do:

- a) zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych,
- b) zmniejszania rozmiarów problemów, które aktualnie występują,
- c) zwiększenia zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Realizacja powyższych działań będzie odbywała się poprzez:

- udzielanie dalszej pomocy osobom uzależnionym od alkoholu i ich rodzinom,
- udzielanie pomocy ofiarom przemocy domowej zgodnie z ustawą z dnia 29.07.2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. Nr 180 poz. 1493),

- objęcie pomocą profilaktyczną dzieci i młodzież poprzez utworzenie większej ilości dziecięcych i młodzieżowych grup socjoterapeutycznych,
- realizację profesjonalnych programów profilaktycznych kierowanych do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów z terenu gminy Sicienko,
- prowadzenie kampanii informacyjno - edukacyjnych,
- pogłębianie wiedzy i świadomości społeczeństwa na temat zagrożeń zdrowotnych wynikających z używania alkoholu oraz sposobów przeciwdziałania alkoholizmowi, poprzez zakup literatury fachowej,
- podnoszenie kwalifikacji osób realizujących programy edukacyjne w zakresie profilaktyki uzależnień poprzez:
 - organizowanie i udział w seminariach, warsztatach i innych formach szkoleń dla nauczycieli, pedagogów szkolnych, lekarzy podstawowej opieki zdrowotnej, pielęgniarek, pracowników socjalnych, Policji, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- podnoszenie wiedzy sprzedawców napojów alkoholowych w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- kontrolę placówek handlowych w zakresie przestrzegania ustawy.

2. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Alkohol jest przyczyną wielu różnorodnych problemów społecznych i zdrowotnych, które w ocenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przedstawiają się następująco:

<u>Indywidualne:</u>	<u>W rodzinie:</u>	<u>W społeczności:</u>
a) niszczenie zdrowia osobistego,	a) zwiększenie konfliktowości,	a) zakłócanie porządku publicznego,
b) obniżanie kultury osobistej,	b) bieda materialna,	b) powodowanie wypadków komunikacyjnych oraz wypadków w pracy,
c) upadek hierarchii wartości,	c) brak perspektyw życiowych,	c) obniżanie wieku inicjacji alkoholowej,
d) zmniejszenie odporności na choroby,	d) rozluźnienie i rozpad więzi rodzinnych,	d) konflikty z prawem,
e) zwiększenie ryzyka ulegania i powodowania wypadków,	e) przemoc w rodzinie,	e) brak kultury picia,
f) brak aktywności życiowej.	f) agresja	f) społeczna akceptacja picia,
	g) współzależnienie członków rodziny,	g) degradacja wartości rodziny,
	h) zaniedbania wychowawcze,	h) postawa roszczeniowa
	i) zaburzenia emocjonalne członków rodziny.	

Od kilku lat dostrzega się kryzys w rozwoju moralnym i kulturowym dzieci i młodzieży. Dom rodzinny niewystarczająco wspiera emocjonalnie, co powoduje, że osamotnieni młodzi ludzie szukają wsparcia wśród destruktywnych grup rówieśniczych. Pogłębiający się kryzys wartości powoduje ucieczkę w antywartości, szykanie substytutów powodujących chwilowe zadowolenie i ucieczkę od problemów. Badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów klas V Szkół Podstawowych i uczniów II klas gimnazjalnych z terenu Gminy Sicienko przeprowadzone w trakcie Ogólnopolskiej Kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł” w roku 2007 potwierdzają kryzys rodziny. Szerzej wyniki badania ankietowego opisano w dalszej części *Programu*.

Wielokrotnie przeprowadzone badania przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Warszawie pozwalają na statystyczne wyliczenie, jaka liczba mieszkańców ma problemy z alkoholem (Tabela nr 1).

Tabela nr 1. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych¹:

		W Polsce 38,6 mln	W gminie Sicienko 9020 mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 180 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmażonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 360 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 360 osób
Osoby pijące szkodliwie	5 - 7% populacji	2 - 2,5 mln	ok. 451 - 631 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	Około 480 osób: dorosłych i dzieci

Gmina Sicienko liczy 9020 mieszkańców². Szacować należy, że w naszej gminie żyje około 180 osób uzależnionych od alkoholu i około 451 – 631 osób pijących szkodliwie i ryzykownie. Wokół nich żyją dorośli członkowie rodzin (mażonkowie, rodzeństwo, rodzice, dziadkowie), czyli dalsze 360 mieszkańców. Toksyczne zachowania nadużywających alkoholu, wywołują u najbliższych zaburzenia występujące z różnym nasileniem, nazywane współuzależnieniem. W rodzinach, gdzie występuje problem z alkoholem żyje około 360 dzieci. Nadużywaniu alkoholu towarzyszy bardzo często występowanie przemocy. Szczególnie trudna jest sytuacja dzieci w tych rodzinach. Przeżycia takie zaburzają postrzeganie otaczającego świata, mogą być przyczyną wielu chorób psychosomatycznych a także trudności w nauce. Dzieci te uczą się niesprawiedliwości i agresji, co w przyszłości skłania do zachowań ryzykownych, znęcania się nad słabszymi, bójek, kradzieży oraz używania alkoholu i narkotyków.

¹ Dane szacunkowe, opracowane na podstawie danych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

² Stan na dzień 12.11.2007r. – według danych Referatu Spraw Administracyjnych i Obywatelskich Urzędu Gminy w Sicienku

Członkowie rodzin, w których występuje problem alkoholowy często doświadczają niedostatku materialnego z powodu utraty zdolności do pracy lub niskich wynagrodzeń czy też dużych wydatków na alkohol.

Powyższe dane wynikają z szacunków przeprowadzonych przez PARPA i na zasadzie analogii zostały obliczone dla gminy Sicienko. Podane liczby różnią się od danych uzyskanych z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku i Posterunku Policji w Sicienku, czy innych dostępnych danych przedstawionych poniżej. Rozbieżności wynikają z faktu, że wymienione jednostki nie zawsze mają dostęp do wszystkich danych. Na przykład GOPS posiada informacje o problemach alkoholowych występujących u swoich „podopiecznych” i nie zawsze zna problemy innych ludzi nie będących „klientami” ośrodka. Ponadto wiadomo, że wiele rodzin, w których występuje problem alkoholowy nie zgłasza się po pomoc do żadnych instytucji, stąd też nie mają one informacji o nich.

Poniżej przedstawiono dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Sicienku dotyczące ilości osób objętych pomocą i powodów jej przyznawania

Tabela nr 2. Powody przyznania pomocy

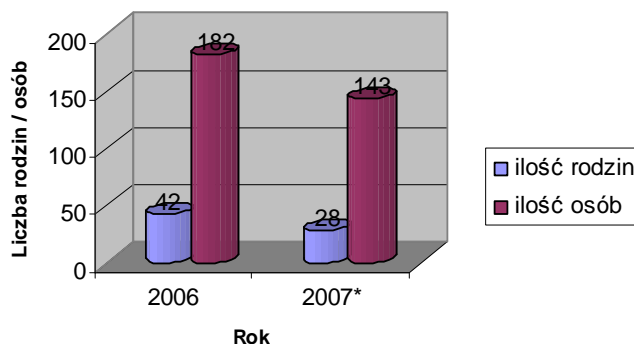
Powód trudnej sytuacji życiowej	Stan na 31.12.2006		Stan na 30.09.2007	
	Ogółem	Liczba osób w rodzinach	Ogółem	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	318	1250	212	844
Sieroctwo	2	10	1	9
Bezdomność	5	8	3	6
Bezrobocie	226	897	143	593
Niepełnosprawność	166	621	139	522
Długotrwała lub ciężka choroba	110	418	66	258
Przemoc w rodzinie	7	38	12	65
Alkoholizm	42	182	28	143
Narkomania	3	15	2	8

Z powyższych danych wynika, że alkoholizm jest na piątym miejscu wśród powodów przyznawania pomocy podopiecznym GOPS. Inne powody takie jak ubóstwo, czy bezrobocie mogą w przyszłości powodować, że i w tych rodzinach sięgnie się po alkohol jako środek na odreagowanie złej sytuacji materialnej i poczucia braku celu i sensu życia.

Według danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej problem alkoholowy w roku 2006 dotyczył 182 osób w 42 rodzinach. Natomiast obecnie alkoholizm występuje u 28 rodzin i obejmuje 143 osoby³.

³ Dane na dzień 30.09.2007r.

Wykres nr 1. Alkoholizm jako powód przyznania pomocy przez GOPS

* dane na dzień 30.09.2007r.

Z powyższych danych wynika, że zmalała liczba osób z problemem alkoholowym, którym udzielono pomocy materialnej, ale nie oznacza to, że zmalała skala zjawiska. Stąd też nie można wysnuwać pochopnych wniosków, że sytuacja w gminie Sicienko, pod względem problemów alkoholowych, uległa polepszeniu. Ponadto należy zauważyć, iż dane z 2007 roku obejmują tylko 3 kwartały, tj. do 30.09.2007r.

W ocenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych problem alkoholowy dotyka znacznie większej liczby osób i rodzin, które nie są podopiecznymi pomocy społecznej, stąd też nie znajdują się w statystyce GOPS.

W roku 2007⁴ do Komisji wpłynęło 15 wniosków o skierowanie na leczenie odwykowe, w tym 3 wnioski dotyczyły kobiet. Przeprowadzono około 20 rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego. Rozmowy przeprowadzane były również z członkami rodzin. W wyniku przeprowadzonych rozmów 4 osoby wyraziły zgodę na leczenie odwykowe. Na badanie biegłego Komisja skierowała 11 osób. Nie wszystkie rozmowy kończyły się chęcią podejmowania leczenia, dlatego w takich sytuacjach Komisja kieruje sprawę do Sądu celem przymusowego leczenia.

Ryzykiem utraty kontroli nad ilością spożywanego alkoholu obarczone jest tzw. picie „towarzyskie” czy „weekendowe”. Dotyczy ono m.in. kobiet. Należy zwrócić tu uwagę na kobiety w różnym wieku i o różnym statusie mogące być w ciąży. Z badań przeprowadzonych na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że co trzecia kobieta w wieku prokreacyjnym (18 – 40 lat) piła alkohol w czasie ciąży. Najnowsze badania opisują działanie alkoholu w życiu płodowym. Wynika z nich, że alkohol może wpłynąć na rozwijający się płód nawet wtedy, gdy jego dawka jest niewielka. Skutkiem używania alkoholu przez kobiety będące w ciąży

⁴ Do dnia 31.10.2007r.

może być powstanie szeregu wad wrodzonych, a co za tym idzie zmian rozwojowych u nowo narodzonych dzieci. Uszkodzenia te w krańcowej formie przyjmują postać FAS (Fetal Alcohol Syndrome). Płodowy Zespół Alkoholowy, charakteryzuje się obok specyficznych uszkodzeń somatycznych także upośledzeniem umysłowym. Podnosi śmiertelność we wczesnym okresie życia dzieci. Skutkuje w przyszłości niepełnosprawnością społeczną i zawodową. W Polsce wiedza na temat szkodliwości spożywania alkoholu w ciąży jest jeszcze mało rozpowszechniona, jednak ze względu na skutki nie można tego faktu pominąć. Działania w kierunku uświadomienia kobietom tego problemu Gmina Sicienko podjęła już w bieżącym roku i planuje ich kontynuację w roku 2008. W tegorocznej akcji „Cięża bez alkoholu” uświadamiano mieszkankom gminy ryzyko związane z piciem alkoholu w ciąży poprzez artykuły w prasie, plakaty i ulotki w ośrodkach zdrowia, GOPS-ie, Punkcie Konsultacyjnym dotyczące tej problematyki. Ponadto rozesłano informatory dla lekarzy pierwszego kontaktu oraz położnej, traktujące o ww. problemie.

Bezrobocie jest jednym z czynników sprzyjających powstawaniu uzależnienia. Wydłużanie się okresu pozostawania bez pracy powoduje nasilenie się zjawiska izolacji społecznej bezrobotnych, narastanie napięć i konfliktów w najbliższej rodzinie. Ucieczka przed kłopotami życia codziennego najczęściej ma swe odbicie w sięganiu po alkohol. Utrata pracy, albo niemożność jej zdobycia, pomimo nieraz starannego przygotowania zawodowego, jest przyczyną głębokiej frustracji, poczucia zawodu życiowego, rodzi uprzedzenia i niechęci do istniejącego ładu społecznego. Szczególnie dotkliwie są skutki bezrobocia dla życia rodzinnego; powoduje ono napięcia, niszczy wszelkie perspektywy w życiu rodzinnym, staje się przyczyną destabilizacji rodziny, pozbawia ojca autorytetu, degraduje społecznie całą rodzinę, rodzi alkoholizm i inne patologie, ze wszystkimi ich zgubnymi skutkami.

W Powiatowym Urzędzie Pracy w Bydgoszczy zarejestrowanych jest **249**⁵ osób bezrobotnych w tym: **147** kobiet; bezrobotni z prawem do zasiłku: **32 ogółem**, w tym **16 kobiet**. Znaczna część tych osób (**73**) to długotrwale bezrobotni (powyżej 24 miesięcy) i to oni są najbardziej narażeni na uciekanie od problemów w świat alkoholu. Są to ludzie z reguły z podstawowym i zawodowym wykształceniem, a więc bez perspektyw na znalezienie nie tylko dobrej, ale jakiegokolwiek pracy. Wydawać by się mogło, że 249 osób to niewiele jak na gminę Sicienko, ale należy pamiętać, że dane te są bardzo zaniżone, gdyż wiele osób, którym nie należy się zasiłek dla bezrobotnych, lub nie korzystają z systemu pomocy społecznej, po prostu nie rejestrują się jako bezrobotni.

Na terenie Gminy Sicienko funkcjonuje obecnie 27 punktów sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 4,5 % alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży. Na 1 punkt przypada 254 dorosłych mieszkańców.

⁵ Dane na dzień 31.10.2007r.

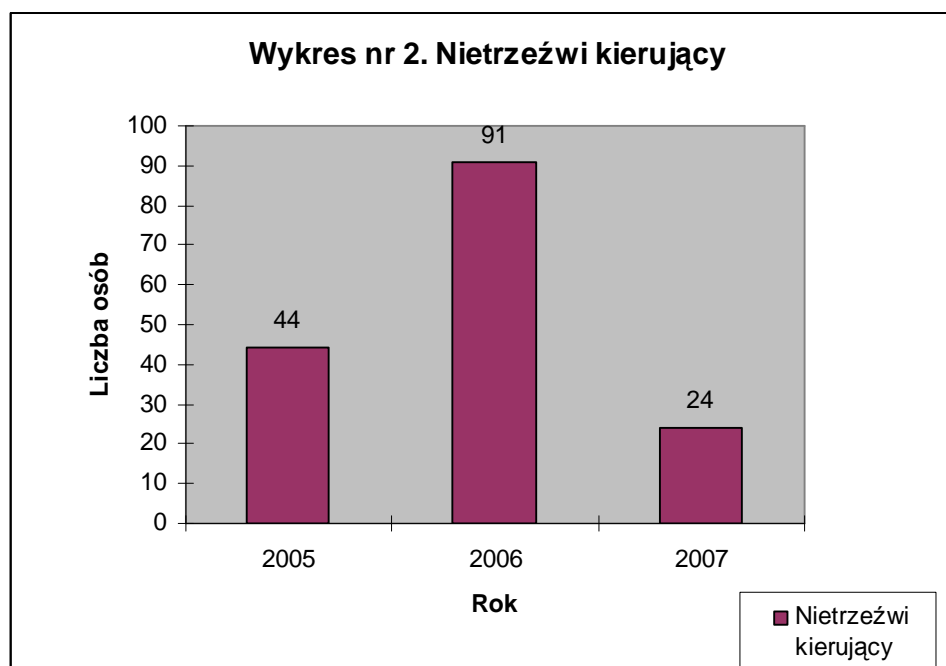
Ze sprzedażą piwa ogółem funkcjonują 43 punkty (w miejscu i poza miejscem sprzedaży). Na 1 punkt przypada 159 dorosłych mieszkańców.

Informacje o skali zjawiska związanego z nadużywaniem alkoholu w gminie Sicienku uzyskano także z Posterunku Policji w Sicienku.

Tabela 3. Dane dotyczące naruszania prawa i porządku publicznego⁶

Rodzaj zdarzeń:		I - X 2005	I - XI 2006	I - X 2007
<u>Przestępstwa</u>				
1	Nietrzeźwy kierujący	44	91	24
2	Kradzież z włamaniem/kradzież	4	1	-
3	Znęcanie się nad rodziną	4	8	12
4	Pobicie / obrażenia ciała	-	1	-
5	Groźby	9	2	7
6	Inne	2	1	-
<u>Wkroczenia</u>				
1	Nietrzeźwi kierujący	3	1	-
2	Z Ustawy o wychowaniu w Trzeźwości	11	14	4
<u>INTERWENCJE</u>				
1	Domowe	64	28	34

Do dnia 31 października 2007 roku Posterunek Policji w Sicienku zarejestrował 24 nietrzeźwych kierujących. Jest to zdecydowanie mniej niż w latach ubiegłych (wykres nr 2).

⁶ Dane uzyskano z Posterunku Policji w Sicienku

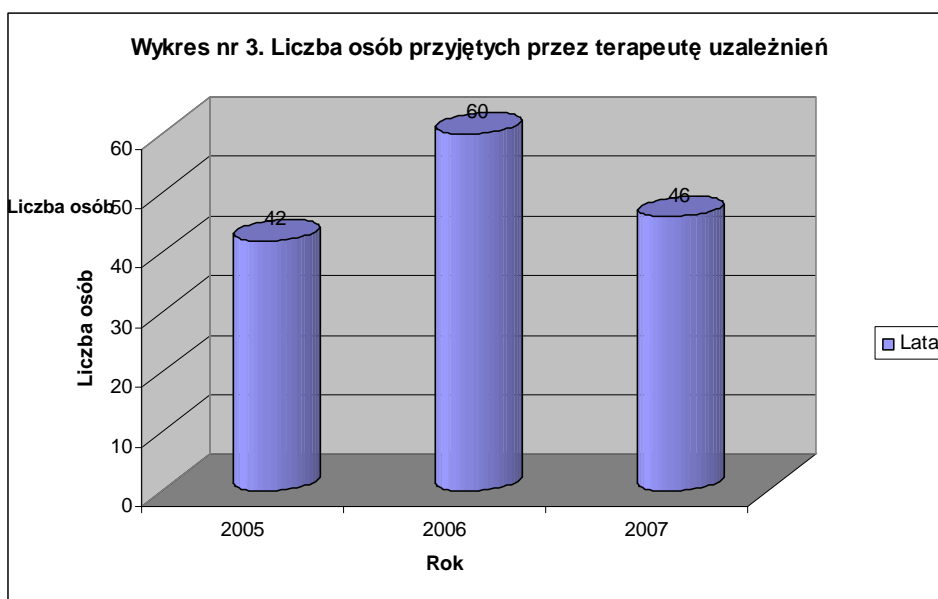
Z przedłożonych przez Posterunek Policji danych wynika, że niepokojąco wzrosła liczba przypadków znęcania się nad rodziną, ponadto wzrosła liczba interwencji domowych. Wynika z tego, że działania profilaktyczne w 2008 roku powinny się skupić wokół problemu przemocy, np. poprzez edukację kadry w kwestii przeciwdziałania przemocy, jak również podjęcie prób zorganizowania spotkań dla sprawców przemocy. Drugie zadanie jest niezwykle trudne do realizacji, ponieważ sprawcy przemocy nie widzą swojego problemu i nie chcą brać udziału w tego typu spotkaniach.

Tabela 4. Dane dot. ilości mieszkańców gminy Sicienko dowiezionych do Izby Wyrzeźwień⁷

Lata	2006	2007
Liczba pacjentów	30	29

Tabela 5. Dane dot. liczby osób przyjętych przez terapeutę uzależnień

Lata	2005	2006	2007 ⁸
Liczba osób	42	60	46

Z powyższych danych wynika, że coraz więcej osób korzysta ze spotkań z terapeutą. W bieżącym roku było już 46 osób i do 31.12.2007 zapewne liczba ta zbliży się do 60. Oznacza to, że jest coraz większa świadomość wśród społeczeństwa, związana z przeciwdziałaniem patologiom.

Tabela 6. Dane dotyczące liczby osób przyjętych przez specjalistę d.s. przemocy

⁷ Dane uzyskano z Izby Wyrzeźwień w Bydgoszczy, na dzień 31.10.2007r.

⁸ Do dnia 31.10.2007r.

Lata	2005	2006	2007 ⁹
Liczba pacjentów	48	50	49

Bardzo ważnym, o ile nie najważniejszym, problemem jest spożywanie alkoholu i innych używek przez nieletnich. Prowadzone od wielu lat ogólnopolskie badania ankietowe wśród młodzieży pokazują, że picie alkoholu przez młodzież staje się powoli statystyczną normą. Napoje alkoholowe okazały się najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej.

Przeprowadzone w bieżącym roku, w ramach kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”, badania ankietowe „Młodzi Polacy o zachowaniach ryzykownych” wśród uczniów Szkół Podstawowych i Gimnazjów potwierdzają, że alkohol jest realnym zagrożeniem młodego człowieka. Badaniami objęto 84,60 % uczniów klas piątych szkół podstawowych i 93,94% uczniów klas drugich gimnazjów Gminy Sicienko.

41% gimnazjalistów miało kontakt ze środkami odurzającymi, z tego 81% spożywało alkohol, 10% paliło papierosy, ok. 19% próbowało narkotyków. Wśród piątoklasistów palenie papierosów nie jest popularne – do palenia przyznało się 2,82% ankietowanych.

W raporcie z przeprowadzonych ankiet czytamy m.in., że młodzież sięga po używki z braku pomysłów na zabicie nudy i jako ucieczkę od problemów. Młodzi ludzie sięgają po używki ze względu na tzw. „solidarność koleżeńską”, nie wypada im po prostu powiedzieć „nie”. Zdarza się, że problem pogłębiają dorośli, którzy pozwalają nieletnim pić alkohol lub palić papierosy.

Najczęściej wymienianymi sytuacjami, w których dzieci piją alkohol są namowy kolegów i udział w imprezach rodzinnych, dyskotekach. Niepokojące jest, że co piąty uczeń w wieku 11 lat uzyskuje pozwolenie rodziców na okazjonalne picie alkoholu. Najczęściej jest to piwo, następnie wino i drinki. Pozwolenie takie świadczy o pewnej patologii w rodzinie. Jeśli co 25. dziecko z badanych ankietą ma pozwolenie dorosłych na picie wódki, to istnieje realne zagrożenie dla innych dzieci, że zostaną do tego namówione przez swoich rówieśników. Niezależnie od motywacji rodziców, pozwalanie nieletniemu na picie jakiegokolwiek alkoholu jest niedozwolone.

Wyniki badań świadczą o konieczności podjęcia pracy profilaktycznej nie tylko w środowisku rówieśniczym, ale także w środowisku rodzinnym. Rodzicom należy uświadomić, że dziecko powinno mieć jasne, czytelne i niezaburzone przez namowy i przyzwolenia dorosłych, reguły postępowania.

38,03% pytaných uczniów „podstawówki” i 76,67% przynajmniej raz piła alkohol, z czego większość podaje piwo jako alkohol „najbardziej popularny” i najłatwiej dostępny. Ok. ¼ ankietowanych (szkoła podstawowa) uważa, że nie można uzależnić się alkoholu pijąc piwo, czyli co czwarty uczeń klasy piątej ma błędną ocenę jego szkodliwości. W związku z tym należałoby rozszerzyć akcję propagandową dotyczącą szkodliwości spożycia piwa.

⁹ Do dnia 15.11.2007r.

Niepokojąca jest także niska świadomość uczniów na temat palenia marihuany – co siódmy uczeń klasy 5 i co dziesiąty klasy 2 gimnazjum uważa, że palenie marihuany nie jest szkodliwe i nie powoduje uzależnienia od narkotyków. W związku z tym konieczne jest przeprowadzenie działań informacyjnych na temat szkodliwości stosowania środków odurzających.

W badaniu ankietowym znalazły się także pytania dotyczące przemocy. Okazuje się, że młodzi ludzie dopuszczają użycie przemocy wobec np. rówieśników w sytuacji doznania od nich krzywdy, obrażenia rodziny lub kolegów.

Przedstawione zjawiska potwierdzają konieczność zapewnienia dzieciom i młodzieży zajęć uczących konstruktywnego spędzania wolnego czasu i będących alternatywą wobec sięgania po używki. Mogą to być zajęcia pozalekcyjne, socjoterapeutyczne, wyjazdy na obozy. Zajęcia takie są jedną z form udzielania pomocy dzieciom narażonym na zaburzenia życia rodzinnego wynikającego z problemów alkoholowych czy narkotykowych.

Z danych uzyskanych od pedagogów szkolnych wynika, że w bieżącym roku szkolnym (od września) w szkołach przeprowadzono ok. 172 rozmów z dziećmi i rodzicami. Zdaniem pedagogów główne obszary problemowe w zachowaniach młodzieży to: agresja, przemoc, bezradność rodziców pod względem wychowawczym, brak wzorów do naśladowania, niska samoocena, palenie papierosów, wulgaryzm.

3. ZASOBY UMOŻLIWIAJĄCE PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI PROFILAKTYCZNEJ

3.1. Placówki funkcjonujące na terenie Gminy Sicienka

- „PORAD - MED. Sp.j”., z poradniami Kruszynie, Mochlu i Sicienku,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sicienku,
- Posterunek Policji w Sicienku,
- Gminny Ośrodek Kultury w Sicienku, w którego skład wchodzi:
 - a) Wiejski Dom Kultury w Strzelewie,
 - b) Gminna Biblioteka Publiczna w Sicienku z filią w Kruszynie,
 - c) Wiejski Dom Kultury w Kruszynie,
 - d) Klub Wiejski w Murucinie,
 - e) Dom Rolnika w Mochlu oraz
 - f) Świetlice wiejskie w miejscowościach: Dąbrówka Nowa, Gliszcz, Łukowiec, Nowaczkowo, Pawłówek, Teresin, Trzemiętówko, Wierzchucinek, Zawada, Zielonczyn, Trzemiętowo.

- o Szkoły:

Tabela nr 7. Wykaz szkół na terenie Gminy Sicienka

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów¹⁰
1	Zespół Szkół w Wojnowie	<u>323</u>
	<u>w tym:</u> - podstawówka	149
	- gimnazjum	174
2	Zespół Szkół w Sicienku	<u>376</u>
	<u>w tym:</u> - podstawówka	136
	- gimnazjum	240
3	Szkoła Podstawowa w Kruszynie	<u>124</u>
4	Szkoła Podstawowa w Trzemiętowie	<u>118</u>
5	Szkoła Podstawowa w Samsiecznie	<u>74</u>
6	Szkoła Podstawowa w Strzelewie	<u>92</u>
	<u>Razem</u>	<u>1109</u>
	w tym: - podstawówka	<u>695</u>
	- gimnazjum	<u>414</u>

3.2. Zasoby kadrowe:

- ✓ Specjalista psychoterapii uzależnień, biegły sądowy - 1 osoba,
- ✓ Certyfikowany specjalista d.s. przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 2 osoby,
- ✓ Psycholog – 1 osoba,
- ✓ Pedagodzy szkolni – 5 osób: ZS Wojnowo, ZS Sicienka - 1 etat; SP Kruszyn, Strzelewo, Samsieczno, Trzemiętowo - ½ etatu;
- ✓ Absolwenci Studium Socjoterapii posiadający pełne uprawnienia do prowadzenia dziecięcych i młodzieżowych grup socjoterapeutycznych – 9 osób;
- ✓ Osoby posiadające uprawnienia do realizacji programów profilaktyczno-wychowawczych „Spójrz inaczej” i „Elementarz „ – 26 osób
- ✓ Osoby przeszkolone z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie – 15 osób;
- ✓ Osoba przeszkolona z zakresu przeciwdziałania agresji – 1 osoba;
- ✓ Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Sicienku – 4 osoby,

¹⁰ Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych w BOSS

4. ZADANIA I KIERUNKI DZIAŁAŃ NA 2008 ROK

4.1. Działania profilaktyczne, edukacyjne i terapeutyczne kierowane do dorosłej społeczności lokalnej

4.1.1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu

- 1) Kontynuowanie działalności Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego w Sicienku poprzez dalsze rozszerzanie oferty.

Do zadań Punktu Konsultacyjnego należy:

- informowanie o możliwościach podjęcia leczenia w placówkach terapii uzależnień,
- motywowanie osób uzależnionych i współuzależnionych do podjęcia leczenia w placówkach terapii uzależnień,
- udzielanie wsparcia pacjentom po zakończonym leczeniu odwykowym,
- uruchomienie interwencji, za zgodą osoby doznającej przemocy, w przypadku rozpoznania zjawiska przemocy domowej,
- informowanie o działalności innych gminnych instytucji w zakresie udzielania pomocy klientom punktu,
- udzielanie członkom rodzin dotkniętych przemocą porad prawnych i pomocy w kierowaniu spraw o znęcanie, alimentację itp. do Prokuratury i Sądu Rejonowego w Nakle.
- udzielanie informacji o miejscach gdzie członkowie rodzin (ofiary przemocy) mogą uzyskać schronienie, pomoc materialną itp.

Przy Punkcie Konsultacyjnym działają dwie grupy samopomocowe:

- grupa wsparcia dla osób uzależnionych (AA),
- grupa wsparcia dla kobiet doświadczających przemocy.

Charakterystyka RPK:

- finansowanie personelu zatrudnionego w RPK ze środków profilaktyki
 - dyżury pełnione są w każdy czwartek od godz. 15³⁰ – 17³⁰ przez instruktora terapii uzależnień – ukończone Studium Psychoterapii Psychoanalitycznej, biegły sądowy.
- 2) Finansowanie kosztów sądowych zgodnie z ustawą o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku D.U z 2005 roku Nr 167 poz. 1398,

- 3) Finansowanie kosztów badania osób w przedmiocie uzależnienia przez biegłego psychiatrę sądowego na potrzeby wniosków kierowanych do Sądu Rejonowego o wszczęcie postępowania w celu poddania się leczeniu przymusowemu,
- 4) Prowadzenie grupy wsparcia dla osób uzależnionych, w tym finansowanie specjalisty.

4.1.2. Udzielanie pomocy psychospołecznej i prawnej

- 1) ***Punkt Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie*** działający przy Rodzinnym Punkcie Konsultacyjnym w Sicienku, którego zasadniczym celem jest udzielanie fachowej, niezbędnej porady osobom doświadczającym przemocy;

Zadania Punktu Informacyjnego dla Ofiar Przemocy:

- dążenie do zmiany świadomości i postaw społecznych wobec zjawiska przemocy domowej,
- udzielanie porad,
- uświadamianie ofierze jej prawa o nietykalności osobistej,
- zmotywowanie poszkodowanej do podjęcia wszelkich działań zmierzających do poprawy własnej sytuacji życiowej,
- ścisła współpraca z zespołem d.s. przeciwdziałania przemocy.

Personel:

- Specjalista d.s. przemocy w rodzinie – ukończone Studium Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- Dyżur pełniony zgodnie z przedstawionym harmonogramem pracy, tj. każdy wtorek miesiąca od godz. 16⁰⁰ -18⁰⁰;

- 2) Kontynuowanie pracy ***interdyscyplinarnego zespołu d.s. przeciwdziałania przemocy w rodzinie***, którego zadania są następujące:
 - pomoc prawna, praca socjalna, psychologiczna, pedagogiczna z rodzinami, w których dochodzi do przemocy domowej,
 - zbieranie i przekazywanie informacji na temat skali zjawiska przemocy w rodzinie placówkom funkcjonującym na terenie gminy (GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Policja),
 - inicjowanie działań zmierzających do podniesienia kwalifikacji osób mających w pracy kontakt z ofiarami i sprawcami przemocy (pracownicy socjalni, policjanci, pedagodzy szkolni, członkowie gminnej komisji),
 - współpraca z organizacjami w zakresie kierowania osoby doświadczającej przemocy celem odizolowania od sprawcy przemocy,

- 3) Finansowanie ze środków profilaktyki:
 - A. Zakup i bezpłatne udostępnienie broszur, książek i ulotek o charakterze informacyjnym dot. przemocy w rodzinie i innych patologii społecznych,
 - B. Promocja ogólnopolskiego systemu pomocy ofiarom przemocy „Niebieska Linia” poprzez współfinansowanie telefonu zaufania,
 - C. Prowadzenie grup wsparcia dla ofiar przemocy domowej – finansowanie specjalisty,
 - D. Organizowanie szkoleń, współfinansowanie lub finansowanie kursów specjalistycznych zwiększających kompetencje w zakresie pomagania ofiarom przemocy domowej,
 - E. Organizowanie porad, konferencji, szkoleń poświęconych przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i innym patologiom,
 - F. Przeprowadzenie programu edukacyjnego-terapeutycznego dla sprawców przemocy.

4.2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych w szczególności dla dzieci i młodzieży

1. Realizacja we wszystkich szkołach kwalifikowanych programów profilaktyczno – wychowawczych.
2. Prowadzenie przez wykwalifikowaną kadrę socjoterapeutów dziecięcych i młodzieżowych grup socjoterapeutycznych.
3. Prowadzenie zajęć pozalekcyjnych rozwijających zainteresowania dzieci i młodzieży oraz zajęć uczących konstruktywnego sposobu spędzania wolnego czasu.
4. Wspieranie aktywnych form wypoczynku dzieci i młodzieży przede wszystkim z rodzin zagrożonych alkoholizmem, przemocą domową poprzez uprawianie sportu szkolnego - finansowanie powstałych sekcji sportowych w sposób stały, organizujący czas dzieci i młodzieży wokół aktywności sportowej.
5. Dofinansowanie wyposażenia świetlicy środowiskowej, w tym prowadzenie działań na rzecz dożywiania uczestników zajęć w świetlicy.
6. Zorganizowanie dla dzieci ferii zimowych.
7. Zorganizowanie dla dzieci uczestniczących w dziecięcych i młodzieżowych grupach socjoterapeutycznych letniego obozu terapeutycznego wg przedłożonego programu.
8. Finansowanie kosztów pracy psychologa zatrudnionego w placówkach szkolnych.
9. Udział w kampaniach promujących zdrowy styl życia.
10. Finansowanie spektakli teatralnych dla dzieci i młodzieży na temat wiedzy o szkodliwości alkoholu, chorobie alkoholowej i innych zagrożeniach.
11. Przeprowadzenie wśród dzieci i młodzieży programu przeciwdziałania agresji (Trening Zastępowania Agresji ART).

4.3. Wspieranie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych

- 1) Zorganizowanie i finansowanie szkolenia dla wszystkich podmiotów gospodarczych na temat przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości.
- 2) Finansowanie lub dofinansowanie szkoleń, kursów, porad dla realizatorów Gminnego Programu Profilaktyki oraz członków gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych mające na celu zwiększenie kompetencji w/w osób, w tym diety i koszty dojazdu.
- 3) Edukacja społeczności lokalnej w zakresie wiedzy o chorobie alkoholowej poprzez upowszechnianie materiałów informacyjnych i edukacyjnych z zakresu problematyki uzależnień.

4.4. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi

Organ wydający zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych może zlecić przeprowadzenie kontroli przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi instytucjom uprawnionym do przeprowadzenia tego rodzaju kontroli lub Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie wskazanym w regulaminie pracy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Z przeprowadzonej kontroli sporządza się protokół.

4.5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 Ustawy oraz występowanie przed Sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

W przypadku złamania zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim lub nietrzeźwym oraz w przypadku złamania zakazów promocji i reklamy napojów alkoholowych gmina może podejmować interwencje oraz występować przed sądem jako oskarżyciel publiczny, czyli kierować sprawę bezpośrednio do sądu z pominięciem prokuratora. Postępowanie z tego zakresu prowadzone jest na podstawie przepisów o postępowaniu karnym. Sprawy, w których gmina występuje jako oskarżyciel publiczny odbywają się w trybie uproszczonym. Wniesienie aktu oskarżenia do sądu musi być poprzedzone przeprowadzeniem postępowania dowodowego, które należy do kompetencji policji. Wójt może w drodze upoważnienia wskazać osobę do reprezentowania gminy przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego. W tej roli może wystąpić radca prawny lub adwokat.

5. GMINNA KOMISJA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

5.1. Zadania komisji

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych została powołana Zarządzeniem Wójta Gminy Sicienka. W skład Komisji wchodzi osoby posiadające wymagane przeszkolenie w zakresie podstawowej wiedzy na temat profilaktyki alkoholowej.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest ciałem opiniującym i nadzorującym wykonanie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Działa na podstawie regulaminu pracy oraz planu pracy.

Do właściwości Komisji należy m.in.:

- 1) opiniowanie wniosków w sprawie wydania zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży lub w miejscu sprzedaży,
- 2) opiniowanie decyzji o cofaniu zezwoleń w przypadku naruszenia zakazu sprzedaży alkoholu nieletnim i nietrzeźwym,
- 3) rozpatrywanie wniosków wpływających do komisji,
- 4) kierowanie na badania w przedmiocie uzależnienia od alkoholu - odbywa się na zasadach określonych w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- 5) opracowanie założeń do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na każdy rok kalendarzowy,
- 6) realizowanie zadań przyjętych przez Radę Gminy w Gminnym Programie Profilaktyki,
- 7) dokonywanie kontroli placówek handlowych.
- 8) inne zadania wynikające z Programu.

5.2. Wynagrodzenie GKRPA

Członkowie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych otrzymują miesięczne wynagrodzenie. Wynagrodzenie w 2008 roku wynosić będzie:

- dla członka komisji - ,00 zł (brutto)
- dla przewodniczącego komisji - ,00 zł (brutto)

6. FINANSOWANIE GMINNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

Źródłem finansowania zadań zawartych w *Programie* są środki budżetowe uchwalone w budżecie gminy na 2008 rok. Środki te pochodzą z opłat za korzystanie z zezwoleń na obrót alkoholem. Opłaty te stanowią dochód gminy, który w całości jest przekazywany na realizację zadań określonych w w/w *Programie* i zgodnie z art. 18² ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nie może być przeznaczony na inne cele.

6.1. Plan wydatków na 2008 rok

Tabela nr 8. Wydatkowanie środków - dział 851 „Ochrona zdrowia”, rozdział 85154
Przeciwdziałanie alkoholizmowi

Lp.	Nazwa zadania	Wartość (w zł)	Okres realizacji
1	<u>Profilaktyka kierowana do osób dorosłych</u>		
-	Działalność Rodzinnego Punktu Konsultacyjnego oraz Punktu Informacyjnego dla Ofiar Przemocy	7 500,00	Cały rok
-	Finansowanie kosztów badania biegłego sądowego oraz kosztów sądowych	700,00	Cały rok
-	Finansowanie telefonu „Niebieska Linia” zgodnie z porozumieniem	290,00	I kwartał
-	Prowadzenie grup wsparcia dla osób uzależnionych	2 000,00	Cały rok
-	Wspieranie grup samopomocowych dla osób doświadczających przemocy i sprawców przemocy	2 000,00	Cały rok
2	<u>Działalność kierowana do dzieci i młodzieży</u>		
-	Programy profilaktyczno – wychowawcze	5 500,00	II - VI; IX - XII
-	Zajęcia socjoterapeutyczne	13 000,00	II - VI; IX - XII
-	Zajęcia pozalekcyjne	12 000,00	II - VI; IX - XII
-	Zajęcia sportowe	9 000,00	II - VI; IX - XII
-	Dofinansowanie wyposażenia świetlicy środowiskowej, w tym dożywianie	9 500,00	Cały rok
-	Zakup materiałów niezbędnych do realizacji <i>Programu Profilaktyki</i>	2 000,00	Cały rok
-	Ferie zimowe	2 000,00	I kwartał
-	Obóz socjoterapeutyczny	22 000,00	VI - VIII
-	Finansowanie psychologa	14 000,00	I- VI; IX – XII
-	Udział w kampaniach trzeźwościowych	5 000,00	Cały rok
-	Finansowanie spektakli o tematyce profilaktycznej	1 200,00	Cały rok
-	Przeciwdziałanie agresji – realizacja programu ART.	2 500,00	Cały rok
3	<u>Edukacja społeczeństwa</u>		
-	Zakup książek, ulotek informacyjnych, broszur	600,00	Cały rok
-	Prowadzenie działań edukacyjnych dla społeczeństwa dot. profilaktyki uzależnień	500,00	Cały rok
4	<u>Szkolenia (w tym diety i koszty dojazdu)</u>		
-	w zakresie przemocy w rodzinie	500,00	Cały rok
-	dla realizatorów <i>Programu Profilaktyki</i>	1 300,00	Cały rok
-	dla podmiotów gospodarczych	500,00	Cały rok
5	<u>Wynagrodzenia GKRPA</u>,00	Cały rok
Razem:		113 590,00*	

* bez wynagrodzenia GKRPA